GAZETA TRANSILVANIEI

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 159. Joi, 16 (28) Iulie. 1886.

Braşovŭ, 15 Iulie 1886.

Ministrulŭ de esterne austro-ungarŭ comitele Kalnoky s'a şi întorsŭ dela Kissingen, unde avù o convorbire cu cancelarulŭ germanŭ.

Cu tóte că lucrulŭ nu mai e nou, se facŭ şi acum totŭ felulŭ de combinaţiunĭ cu privire la acéstă întêlnire. Se asigură din nou că Kalnoky şi Bismark suntŭ amicii cei mai bunĭ, pentru că aşa arŭ pretinde interesele monarchielorŭ, ce le representéză ei.

Foile englese mergŭ şi mai departe c'unŭ pasŭ. Ele susţinŭ că împrejurarea, după care Bismarck a doritŭ sĕ védă pe Kalnoky, este unŭ viu documentŭ, că puternículŭ cancelarŭ voiesce încă pacea şi că scopulŭ lui este a o asigura.

Vĕḍurămŭ cum îşĭ esplică publiciştii englesĭ diversiunea cea mai nouă a prinţului Bismarck. Când acesta se arată cu deosebire prietinosŭ cătră Austro-Ungaria, se póte, ḑicŭ ei, conchide cu siguritate, că s'a năcăjitŭ pe Rusia din vr'o causă séu alta. In timpulŭ din urmă s'a observatŭ în adevĕrŭ óre-care încordare între Berlinŭ şi Petersburgŭ şi nu puţinŭ a contribuitŭ la acésta propaganda ce se face în Francia pentru o alianţă cu Rusia.

Vină acéstă propagandă dela Ruşĭ orĭ dela Francesĭ, ea este şi rĕmâne periculósă pentru Germania. In totŭ casulŭ ea deştéptă marĭ îngrijirĭ în Germania şi prinţulŭ Bismark trebue sĕ arangeze în fiecare anŭ câte o întêlnire à la Gastein şi Kissingen spre a linişti pe Germanĭ şi ai convinge că „pacea este asigurată“.

Aşa se crede şi acum că întêlnirea dintre Bismark şi Kal oky la Kissingen este unŭ simptomŭ alŭ păcii. Acésta însĕ nu împiedecă ḑiarele francese de a continua agitaţiunea lorŭ pentru idea alianţei ruso-francese. Şefulŭ ligei patriotice francese Deroulède află de presentŭ în Rusia de sudŭ şi se asigură, că elŭ ar avé misiunea de a câştiga pe Ruşĭ pentru o alianţă cu Francia.

N'ar mai fi lipsă de misionarĭ, nicĭ de propagandă ḑiaristică şi alianţa ruso-francesă ar fi iute şi de grabă unŭ faptŭ împlinitŭ, décă Rusia ar puté sĕ aibă încredere în guvernulŭ Republicei. Se scie că atâtŭ actualulŭ Ţarŭ câtŭ şi opiniunea publică în Rusia înclină spre o asemenea alianţă, ceea ce-i împiedecă însĕ de a-şĭ realisa dorinţa este temerea de a întra în nisce relaţiunĭ intime c'unŭ guvernŭ, care, pe lângă aceea că se conduce de alte principii, nu oferă o garanţiă de stabilitate.

Nu de geaba a sprijinitŭ Bismarck indirectŭ nisuinţele republicane în Francia. Elŭ a sciutŭ că ca republică Francia va rĕmâné isolată, şi nu-şĭ va puté câştiga alianţe puternice.

Cu tóte aceste nu e absolutŭ imposibilă o alianţă între Francia şi Rusia nicĭ în împrejurările de aḑĭ. Foile francese se silescŭ din contră sĕ dovedéscă, că ea ar fi de mare folosŭ pentru ambele state. Ḑiarulŭ „Paris“ apeléză la bărbaţii de statŭ ai Franciei ca sĕ caute a stabili o politică comună cu Rusia în faţa „Europei egoistice şi nedrepte“. Interesele Franciei în Orientŭ, adauge numitulŭ ḑiarŭ, nu suntŭ identice cu ale Angliei şi tractatulŭ de Berlinŭ este în multe privinţe defectuosŭ şi ridiculŭ.

Póte că pressa francesă voiesce sĕ demonstreze numai şi că ea însăşĭ nu crede că ar fi posibilă acum acea alianţă. In totu casulŭ era de lipsă sĕ se probeze Germaniei iritate prin mergerea lui Kalnoky la Kissingen, că prinţulŭ Bismarck veghiază asupra păcii europene.

Cestiunea armatei în Ungaria

Dumineca după améḑĭ s'a ţinutŭ conferinţa pregătitóre în afacerea adunărei poporale, ce se va ţinĕ în Budapeşta in 1 Augustŭ st. n. Preşedintele, deputatulŭ Geza *Polony*, vorbesce de pensionarea lui Edelsheim (Eljen!) şi de înaintarea lui Ianski (Abzug!) în modŭ demonstrativŭ. Prin acésta s'a vătĕmatŭ onórea naţiunei (Aşa e!). Conferenţa prealabilă are de scopŭ a se sfătui asupra modalităţilorŭ unei adunărĭ poporale, în care sĕ se dea espresiune indignaţiunei pentru acéstă vătĕmare.

Carolŭ *Eötvös* a cetitŭ apoi în numele comitetului care sĕ compună textulŭ propunerea de resoluţiune, care se va presenta adunărei poporale. Ea e de cuprinsulŭ următorŭ:

„Adunarea de popor conchiămată în afacerea Edelsheim-Ianski decide 1) Cele ce s'au publicatŭ şi mĕsurile ce s'au luatŭ de prea înaltele cercurĭ conducĕtóre ale armatei comune au vătĕmatŭ adêncŭ demnitatea naţiunei maghiare, precum şi drepturile ei constituţionale şi adunarea poporală protestéză solemnelŭ în contra mĕsurilorŭ şi publicaţiunilorŭ amintite. 2) Naţiunea maghiară apĕră pe regele sĕu încoronatŭ cu credinţă tradiţională şi cu unŭ devotamentŭ doveditŭ prin seculĭ, dér pentru ca naţiunea maghiară sĕ pótă privi în armata ce-o susţine cu marĭ jertfe garanţiile sigure ale demnităţii sale, ale constituţiunei sale şi ale viitorului sĕu; pentru ca sĕ pótă fi concordia salutară între cetăţenime şi militarĭ şi in fine pentru ca naţiunea maghiară sĕ pótă face valabilă întréga ei putere morală şi materială şi pentru apĕrarea celorlalte ţĕrĭ ale Maiestăţii Sale:

Credemŭ că este de doritŭ şi necesarŭ, ca autonomia de statŭ a patriei nóstre şi înalta demnitate istorică a regelui maghiarŭ sĕ fiă recunoscută şi în armată sincerŭ şi pe faţă şi sĕ fiă adusă la valóre prin nisce instrucţiunĭ durabile.“

După acésta s'a cetitŭ apelulŭ, ce se va adresa cătră poporaţiunea capitalei ungare. In introducere accentuéză apelulŭ, că guvernulŭ şi camera au consêmţitŭ cu »opiniunea publică,« care pentru »ofensa,“ ce a suferit'o din partea generalului Ianski, care a pusŭ cununĭ pe mormintele camaraḑilorŭ sĕi căḑuţĭ la 1848, a cerutŭ satisfacţiune, şi dela oficerii armatei a cerutŭ sĕ respecteze drepturile şi sentimentele Ungariei. Enunţiaţiunea guvernului, a camerei şi a opiniunei publice însĕ a fost ignorată şi desavuată — şi generalulŭ Edelsheim, care n'a contraḑisŭ sentimentelorŭ maghiare, a fostŭ pensionatŭ, ér generalulŭ Ianski, care a vătămatŭ de repeţite orĭ onórea naţională, a fostŭ premiatŭ pentru acéstă purtare, fiindŭ avansatŭ.

Apelulŭ constată apoi durerósa impresiune ce o-au făcut'o tóte aceste asupra Ungurilorŭ şi se încheiă cu următórele cuvinte:

»Concetăţenĭ! Aideţĭ sĕ ceremŭ satisfacţiune. Nu voimŭ sĕ luămŭ refugiu la violenţă, dér suntemŭ decişĭ a apĕra demnitatea naţiunei nóstre. Sĕ ne adresămŭ la dietă! Patrioticii cetăţenĭ ai Budapeştei au fostŭ in totdéuna gata a'şĭ înplini datoria cătră patriă. Sperămŭ că o vorŭ face-o şi acuma şi provocămŭ pe toţĭ patrioţii cei bunĭ sĕ ia parte la adunarea generală, ce se va ţinĕ în 1 Augustŭ la 4 óre d. a. în localulŭ de dare la semnŭ.“

In fine s'a constituitŭ biroulŭ adunărei poporale în modulŭ următorŭ: Preşedinte G. Polonyi, secretarĭ Lad. Seffer şi Emil Abranyi, cassierŭ Antonŭ Tompa. Ca vorbitorĭ pentru meetingŭ fură însărcinaţĭ Gabriel *Ugron* şi Gabriel *Madary*.

Şi patrioţii din Seghedinŭ au decisŭ a ţiné o adunare de poporŭ in afacerea Edelsheim-Ianski.

Intêlnirile.

Contele Kalnoky s'a întorsŭ dela Kissingen la Viena. Intrevederea cu prinţulŭ Bismarck a ţinutŭ douĕ ḑile, timpŭ destulŭ pentru a vorbi despre importante cestiunĭ politice, precum ḑice „P. Ll«. Despre amĕruntele convorbirilorŭ nu se scie nimicŭ. O fóiă englesă s'a esprimatŭ în ḑilele acestea, că lumea politică e convinsă, că atuncĭ, cândŭ se întâlnescŭ Bismarck şi Kalnoky, acésta se póte întêmpla numai în scopulŭ d'a întări şi asigura pacea generală. Asupra raportului personalŭ dintre Bismarck şi Kalnoky se esprimă corespordentului din Viena alŭ lui »Daily Telegraph« asigurândŭ, că cei doi bărbaţĭ de statŭ trăescŭ în strînse raporturĭ personale, ei stau chiarŭ în corespondenţă particulară. Contele Kalnoky e totdéuna scurtŭ în argumentarea sa şi merge de-a dreptulŭ la ţintă. Astă metodă îi place prinţului Bismarck şi o şi scie apreţia.

Póte că încurêndŭ va pĕtrunde în publicŭ órecare lumină asupra celorŭ ce s'au vorbitŭ la Kissingen.

România şi diplomaţia nóstră.

Se scrie din Bucurescĭ foilorŭ unguresci, că diplomaţia francesă a covêrşitŭ pe cea austro-ungară cu desĕvîrşire şi totŭ asemenea se pregătesce sĕ-i facă şi Rusia. Pentru ce e baronulŭ Mayr în România numai Kalnoky ni-ar puté-o spune, décă cumva ar sci-o şi elŭ. Tóta lumea scie, că noi n'amŭ avé aḑĭ rĕsboiu vamalŭ cu România, décă în capitala română amŭ avé unŭ diplomatŭ harnicŭ, care sĕ ne represinte interesele, ér nu unŭ neputinciosŭ curtisanŭ. Ambasadorulŭ francesŭ Contoulyar l'a paralisatŭ cu totulŭ pe br. Mayr la guvernulŭ românŭ şi pentru o jumĕtate de anŭ a încheiatŭ cu Brătianu o convenţiune provisoriă, care stabilesce liberulŭ importŭ alŭ bucatelorŭ, alŭ vitelorŭ şi vinurilorŭ din România, şi din contră: asigură importulŭ din Francia alŭ acelorŭ articule de industriă, pe carĭ România nu le póte, séu nu vré sĕ le producă. In modulŭ acesta România este în stare sĕ supórte şi sĕ continue rĕsboiulŭ vamalŭ în contra nóstră. E unŭ însemnatŭ testimoniu de paupertate ce şi'lŭ dă ministrulŭ nostru de esterne şi diplomaţia nóstră din Orientŭ, când vedemŭ, că Francia e în stare sĕ-şĭ apere din depărtare interesele sale la ţermurulŭ Mării-Negre, pe când noi la Dunăre nu ne scimŭ apĕra interesele nóstre.

Rusia şi alianţa triplă.

Câtŭ de scepticŭ se judecă atitudinea Rusiei în tripla alianţă, nu numai în Austro-Ungaria, ci şi în Berlinŭ, vré sĕ arate unŭ corespondentŭ din Berlinŭ alŭ lui „P. Lloyd“, care se esprimă astfelŭ:

Călĕtoria archiducelui Carolŭ Ludovicŭ la Peterhof se consideră din multe părţĭ ca unŭ însemnatŭ semnŭ despre tăria alianţei celorŭ trei împĕraţĭ. E de regretatŭ, că cei din Petersburgŭ nu facŭ multŭ pentru confirmarea acestei versiunĭ. Rusia observă o atitudine rece şi reservată şi, durere, nu tóte stau astfelŭ cum ar trebui sĕ fiă. Póte că a sositŭ momentulŭ, în care omulŭ trebue sĕ se întrebe, că óre acestŭ sistemŭ de alianţe n'a suferitŭ deja o turburare. Cestiunea e cu atâtŭ mai seriósă, cu câtŭ *raportulŭ celorŭ trei împĕraţi e legatŭ de unŭ terminŭ de denunţare*. Puterile s'au angageatŭ, cum se ḑice, în Skiernevice pe doi anĭ; numai ḑece lunĭ ne mai desparte de acestŭ terminŭ, şi décă convorbirile în Kissingen, precum şi ale personalităţilorŭ princiare în Peterhof vorŭ avé o importanţă reală asupra eventualei prelungirĭ a alianţei, deodată cu acésta se ivesce şi îngrijirea, că ne'ntêmplându-se acésta se nasce unŭ golŭ periculosŭ. Se pare că Rusia vré în faptă sĕ dovedéscă, că tractatulŭ din Berlinŭ nu mai trece de basă esenţială a alianţei triple. Bărbaţii de statŭ din Berlinŭ şi Viena n'au pututŭ trece cu vederea, că între Parisŭ şi Petersburgŭ se torcŭ firele unei înţelegerĭ mai intime; aḑĭ acéstă ţĕsĕtură e slabă, dér într'o ḑi póte deveni periculósă. Cestiunea orientului s'a cam înlăturatŭ, dér ameninţările, ce dormitéză în sînulŭ ei, cu acésta nu s'au micşoratŭ şi cei din Petersburgŭ pricepŭ arta d'a face sĕ rĕsune la timpulŭ potrivitŭ acestŭ instrumentŭ cu multe tonurĭ.

Atitudinea Muntenegrului.

Unŭ redactorŭ alŭ ḑiarului „Presse“ a avutŭ o convorbire cu ministrulŭ de instrucţiune muntenegrénŭ Iovan Pavlovicĭ, care se află în Viena.

Ministrulŭ se esprmă despre *relaţiunile Serbiei cătră Muntenegru*, ḑicêndŭ: De o intimitate între Serbia şi Muntenegru nicĭ vorbă nu póte fi. Esecutarea ideii de statŭ sêrbescŭ e posibilă numai prin complecta *munte-*

...rului sêrbŭ. In Muntenegru se nutresce ... că *prințulŭ Nicola singurŭ e chematŭ a ...torulŭ sêrbismului.*

... privire la *atitudinea Muntenegrului cătră Austro-...garia* observă ministrulŭ, că de repețite orĭ a fostŭ făcutŭ Muntenegru responsabilŭ pentru *năvălirile tâlhăresci* ce s'au ivitŭ în Erțegovina. In faptă pe nedreptŭ. Prințulŭ Nicola, precum póte afirma Pavlovicĭ din propria'i esperiență, de câte orĭ s'au ivitŭ astfelŭ de casurĭ, s'a revoltatŭ cumplitŭ. Ar fi o imprudență a se apuca cu ușurință la harță cu marea monarchiă; totdéuna Muntenegru a sciutŭ prețui bunele raporturĭ cu Austro-Ungaria, și prințulŭ Nicola s'a silitŭ în celŭ mai lealŭ modŭ a nutri și a manține astfelŭ de relațiunĭ. Muntenegru nu face politică estensivă, ci intensivă. Muntenegrenii suntŭ sătui și obosițĭ de sângerósele lupte, dér *décă evenimentele în peninsula balcanică s'arŭ ivi* mai curêndŭ de cum se aștéptă în generalŭ, *Muntenegru n'ar puté rĕmâné privitorŭ liniștitŭ*, ar sci însĕ sĕ se'nțelégă cu Serbia în privința Serbiei vechĭ și a Macedoniei.

Cu privire la *Albania* se esprimă Pavlovicĭ, că numai între Muntenegru și Grecia se póte împărți, décă e vorba sĕ fiă liniște și ordine la litoralii osticĭ ai Mării Adriatice. Europa e în rătăcire, décă crede că Albanezii ar fi chemațĭ sĕ formeze vr'unŭ statŭ naționalŭ, acestŭ poporŭ nu cunósce nicĭ unŭ idealŭ d'a forma unŭ statŭ.

SCIRILE ḌILEI.

Ministrulŭ de interne unguresců a adresatŭ jurisdicțiunilorŭ o ordinațiune, prin care le învită ca autoritățile sĕ 'șĭ procure cele necesare, ca postavŭ, păturĭ, cisme, perii, sticlă, funii, hârtiă, pânză etc. din Ardealŭ. Comandele se trimitŭ fișpanului comitatului Brașovŭ, care le va îmâna cancelariei de mijlocire ce s'a înființatŭ în Brașovŭ.

—x—

Ministrulŭ unguresců de comerciu se ocupă cu cestiunea têrgurilorŭ sĕptĕmânale, intenționândŭ a da comerciului o mișcare mai liberă la aceste têrgurĭ. E vorba de modificarea § 50 din legea industrială, prin care se eschidŭ dela têrgurile sĕptĕmânale industriașĭi și comercianții carĭ nu locuescŭ în respectiva localitate séu orașŭ, așa ca și aceștia sĕ 'șĭ pótă vinde productele lorŭ și consumenții sĕ profite cumpărândŭ cele trebuinciόse cu prețurĭ mai micĭ.

—x—

Ḍiarului unguresců »Függetlenség« procuratura i-a intentatŭ *procesŭ de pressă* din causa unui articulŭ, ce se ocupase cu afacerea Edelsheim și care fusese subscrisŭ de Verhovay Gyula. Procuratura găsesce în articululŭ memoratŭ vătĕmare de onóre contra ministrului Tisza.

—x—

Ni se scrie din *Siculia română* cu data 25 Iuliu n.: „In 3 Iuliu a venitŭ o *grindină* pe la Ludoșŭ, Selcudŭ, Deagu, Bordu și Bobohalma, nimicindŭ mai de totŭ grânele, ovesele și viile. Joi în 22 Iuliu pe la 8 óre diminéța venindŭ o plóiă repede *a fostŭ trăsnitŭ unŭ omŭ* în Deagu, care se afla la secere în câmpŭ, *tocmai pe când înjura mai tare*, fiindŭ că se rĕsturnase pe elŭ o jumătate de grâu sub care se adăpostise«.

—x—

Solgăbirĕulŭ cercului inferiorŭ *Pilișŭ* a comunicatŭ urgentŭ viceșpanului comitatului *Pestei*, că locuitorulŭ din Balintulŭ turcescŭ Cornelŭ *Führinger* s'a bolnăvitŭ greu la 25 Iuliu n. sub simptome de *cholera nostras.*

—x—

Ministrulŭ de comunicațiune unguresců a trimisŭ „Kulturegyletului" din *Clușiu* listele de subscriere ce se trimiseră din centru cătră șefii de comunicațiune. S'au subscrisŭ 8862 fl. 53 cr., din carĭ s'au și plătitŭ 2206 fl. 3 cr. — Ce de muncă pentru unŭ viitorŭ fiasco!

—x—

La băile *Borsecŭ* se află acum 141 óspețĭ.

—x—

Filoxera s'a ivitŭ în imprejurimile *Pestei* și în viile comunelorŭ *Bia* și *Cristurŭ-Racoșŭ.*

—x—

Curia r. a confirmatŭ sentințele primei instanțe prin care economulŭ Iónŭ *Pongracz*, Nistorŭ *Elkeskin* și femeia *Dragucza* suntŭ condamnațĭ la mórte prin spêndurare, pentru omorurile comise de ei.

—x—

Se anunță din *Cracovia*, că la 23 Iuliu n. au trecutŭ p'acolo vr'o sută de *familii jidovescĭ*, bărbațĭ, femei și copii, carĭ *emigrau* din *România* la *America.* Jidovii spunéu că emigréză din causa „persecuțiunilorŭ«. Noi scimŭ că emigréză din causă că șarlataniile nu le mai aducŭ câștigŭ. Le-a venitŭ și Românilorŭ mintea la capŭ, s'au săturatŭ de esploatările jidovescĭ.

—x—

»Curierulŭ Românŭ« din *Botoșanĭ* scrie: »Dlŭ Luca Creangă, proprietarulŭ moșiei Mitocŭ din com. Adêncata, jud. Dorohoiu, cumpărândŭ de vecĭ acéstă moșiă dela statŭ și ducêndu-se sĕ 'șĭ védă hotarele, a observatŭ că în fundulŭ moșiei despre apusŭ și miéḍa-ḍi, unde se învecinează cu Bucovina, i s'a surpatŭ o bucată mare de pămentŭ din trupulŭ moșiei, de către unŭ Neamțŭ, Meisler Beraru, și alțĭ șvabĭ din Bucovina. Imediatŭ a reclamatŭ autorității locale, care, anchetândŭ faptulŭ la fața locului, a constatatŭ că în adevĕrŭ incălcarea s'a comisŭ. In acelașŭ timpŭ a reclamatŭ și comandantulŭ comp. II din regimentulŭ 16 de dorobanțĭ, însărcinatŭ cu paza frontierei, arĕtându-i că acei usurpătorĭ trecŭ apa Sucevei, îi fură fênulŭ, îi tae nuelile și chiar îi ocupă o bucată de pămentŭ cultivabilŭ, ceea ce constitue și o *încălcare de frontieră.*

—x—

Sâmbăta trecută a căḍutŭ *plóiă mare* și mai în urmă *ghiață mare*, care a causatŭ mare pagubă în semĕnăturĭ, și mai cu sémă viile de pe teritoriulŭ *Albei Iuliei* au suferitŭ marĭ stricăciunĭ.

Mĕsurĭ din partea institutelorŭ de transportŭ cu privire la apropiata campaniă de transportŭ alŭ cerealelorŭ. — Camera de comerciu și industriă din Brașovŭ a primitŭ următórea adresă din partea direcțiunei căilorŭ ferate de statŭ r. ung. din Budapesta, care se aduce prin acésta la cunoscința cercurilorŭ interesate: Deórece s'apropiă sesonulŭ în care se vorŭ vinde productele agricole, respective se vorŭ incărca în mĕsură mai mare prin ceea ce parculŭ de vagóne alŭ căilorŭ ferate de statŭ r. ung. se va pretinde în mĕsură însemnată; deórece mai departe actualminte stă la disposițiunea nóstră unŭ escedentŭ mai însemnatŭ de vagóne: ar fi atâtŭ în interesulŭ părților ce aparținŭ cercului on. camere, câtŭ și alŭ desfășurărei mai repede a comunicațiunei, décă lemnele de arsŭ și de căptușitŭ ce suntŭ de încărcatŭ, mai departe dóge, materialŭ de pétră și alte provisiunĭ s'ar da spre transportare ce-lŭ puținŭ înparte înainte d'a începe transportulŭ cerealelorŭ séu în cele 6—8 sĕptĕmânĭ următóre, pentru că începêndu-se sesonulŭ cerealelorŭ punctualŭ n'ar mai fi posibilŭ de a se pune la disposițiunea trimițătorilorŭ vagónele de lipsă pentru transportarea lemnelorŭ de arsŭ, dóge etc.

Rogŭ dér pe on. cameră de a face, ca firmele ce sĕ țină de cerculŭ ei, precum și alțĭ liferanțĭ sĕ ia disposițiunĭ pentru încărcarea mărfurilorŭ amintite.

Budapesta, 18 Iuniu 1886. *Lucacs Bela*, m. p. consiliarŭ ministerialŭ, directorŭ presidialŭ.

Veghiațĭ!

Iuliu 24, 1886.

In Nr. 155 alŭ „Gazetei« din 24 (12) l. c. vĕḍui unŭ *Concursŭ* pentru ocuparea postului de învĕțătorŭ ordinarŭ sistemisatŭ la școla elementară comunală, cu limba de învĕțămentŭ română din *Salva**).

Dér pentru D-ḍeu ce e cu Românii noștri din Salva? Au lipsă sĕ mai accentueze, că limba propunerei va fi cea română în școla dela ei? Au nu din destulŭ a esprimatŭ concursulŭ publicatŭ într'o fóiă românéscă, că în românésca Salva limba propunerei în școlă numai românéscă póte fi? Aceste întrebărĭ mi le pusei după cetirea primelorŭ douĕ șire din concursŭ. Ca sĕ vĕdŭ însĕ concursulŭ până în capĕtŭ urmai cu cetirea lui; adecă mĕ îngrozii vĕḍêndŭ, că concurenții au a'șĭ așterne concursele la inspectorulŭ reg. *Iuliu Havas* în Bistrița și încă în limba *maghiară* și română.

Va se ḍică: Scóla din Salva nu e mai multŭ confesională, nu-șĭ mai are senatulŭ ei scolasticŭ și de directorŭ pe preotulŭ localŭ, nu mai e supusă consistorului din Gherla nicĭ administrațiunei fondurilorŭ din apropiatulŭ Năsĕudŭ! Așa este! Se-șĭ aducă însĕ aminte bunii Românĭ din Salva că acum e numai începutulŭ și totușĭ în concursŭ nu se ḍice că concurenții sĕ fiă Românĭ, de legea gr. cat. seu gr. ort. adecă de una din confesiunile române, ci simplaminte sĕ ḍice că limba propunerei va fi cea română și că se documenteze cunóscerea limbei maghiare, adecă: noulŭ dascălŭ din Salva póte fi Ungurŭ, Arménŭ, Jidanŭ, orĭ chiarŭ și Țiganŭ, numai sĕ întrunéscă condițiunile.

Apoi chiarŭ de ar fi Românŭ primulŭ dascălŭ ce vorŭ avea la scóla comunală, fiă sigurĭ, că următorii nu vorŭ mai fi Românĭ. Au nu așa ța începutŭ și d. Reti în comitatulŭ Hunedórei? Au nu pretindea și d-lui la începutŭ numai atâta? Aḍi? In comunele Rușĭ, Vălcelele bune, Chitidŭ, Măcen, Silvașŭ, Băescĭ, Livade, Riubarbatŭ ș. a. ș. a. comune purŭ românescĭ, unde la începutŭ când făcură în comunele lorŭ școle comunale dascălii erau Românĭ și limba de propunere română, *aḍĭ suntŭ învĕțătorĭ neromânĭ și limba de propunere e cea maghiară.*

Așa va fi în scurtă vreme în Salva și în tóte comunele ce își vorŭ face scóle comunale, încâtŭ s'or îngrozi Românii de »alászolgaja" și de „Fel, fel vitézek a csatára!« Dér așa le și trebue tuturorŭ carĭ nu se sciu chivernisi pe sine și averea ce-o au; școla e o avere, păstreze-o comunele nóstre bisericescĭ — și o vorŭ avea-o.

„Cu deșerte visurĭ sĕ nu ne înșelămŭ, Mórte și robiă la streinĭ aflămŭ"! Ér scóla comunală strĕină este, nu națională pentru noi! Așa ne cântă poetulŭ, dér pare-mĭ că nouĕ începe a ne mai plăcé cântecele strĕine.

Bravo! Bravissimo grănițerĭ, declarați-vĕ scólele comunale — din confesionale — apoi halal de înaintare!

I. P. R.

*) Acestŭ concursŭ s'a trimisŭ administrației fóiei nóstre în limba maghiară. Red.

Dare de sémă și mulțămită publică.

Subcomitetulŭ despărțĕmêntului XX alŭ „Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului

---

FOILETONU.

VIORICA.

(poveste)

Ci că în vremurile bĕtrâne, bag'sémă nu voi sci tocmai spune — când? și cum?. . . . déră, după cum am înțelesŭ și eu, și după cum îmĭ povestea fiă iertatŭ bunulŭ meu moșŭ »Tóderŭ«, care de rêndulŭ poveștilorŭ era mare meșterŭ și vestitŭ în întregŭ satulŭ; d'apoi ce era meșterŭ de snóve și poveștĭ totŭ de cele cu crai verḍĭ și împĕrațĭ albastri, da ce era bunŭ și de descântece și chiuiturĭ, căḍĭ dóră era din viță de aceea, și avea și capŭ deschisŭ, de învĕțatŭ; — ș'apoi și ospĕțŭ orĭ veseliă nu se putea petrece fără de dênsulŭ și fără ca sĕ fi purtatŭ elŭ starostile și închinările; ci că pe vremurile acelea, când de reulŭ neamurilorŭ vrășmașe — bună-óră mai ca și astăḍĭ — numai puteai petrece în ticnă și pace nicĭ o cină de-o seră, trăia în satŭ la noi o copilă. . . .

— Copila de mică era mică, căḍĭ. . . dóră era tinerică. . . de-a puterea fi numai de 14 primăverĭ, nicĭ cu o ḍi mai multŭ orĭ mai puținŭ — déră mândră și frumósă închinata de ea, — de n'avea sémĕnŭ și pĕrechiă pe lume și pe pămentŭ, scițĭ. . . . întocmai ca din poveste. D'apoi ce era mândră și frumósă, da ce era și drĕgăstósă, căcĭ vorba ceea:

»Totŭ ce-i mândru și frumosŭ
Iĭ plăcutŭ și-i drăgăstosŭ.«

Așa a fostŭ asta de când e lumea și ómenĭ pĕcătoșĭ întrînsa, și așa va fi și de aci înainte! —

— Ei! ș'apoi. . . sĕ nu uitŭ a vĕ spune din capulŭ locului, cinstițĭ boerĭ și marĭ boeresĕ, că veḍĭ se scițĭ cu cine avemŭ de lucru, ci că. . . . »Viorică iĭ era numele copilei nóstre din poveste. Cum? și cine, rogu-vĕ, i-o sciutŭ pune unŭ nume așa de frumosŭ și tocmai pe acele vremurĭ bĕtrâne, când ómenii nu erau așa de iscusițĭ ca și cei de astăḍĭ — pe unŭ cărbune de m'ațĭ pune, dreptŭ eu nu vĕ voi sci spune, că ḍeu la botezŭ nu o-am dus'o în brațe și nicĭ lumina nu i-am ținut-o. . . mai de-aprópe încă nu am cunoscut-o, ér din alții am înțelesŭ numai atâta, că până și cei mai rĕi copii din satŭ, când o strigau pe nume — veḍĭ. . . . cum sĕ strigă copii unulŭ pe altulŭ la jocurĭ — îi ḍicéu totŭ „Viorică", „Viorică« o strigau copiii, „Viorică" îi ḍiceau bĕtrânii și toțĭ din satŭ îi ḍiceau totŭ Viorică!

— Eu dragii mei, stândŭ strîmbŭ și judecândŭ dreptŭ, dau cu socotéla, că copila nóstră din poveste se numea „Viorica" din pricina; — că se spune a fi venitŭ pe lume, tocmai pe vremea când resarŭ viorelele primăvéra, — orĭ dóră în altă vreme, unde era așa de mândră, drăgălașă și frumósă, mai astfelŭ încă și de câtŭ o viorea de celea sci. . . de carĭ numai prin grădinele domnescĭ poțĭ vedé colea. . . . prin luna lui Mărțișorŭ. —

— Dér ce folosŭ de »Viorica» că era așa de frumósă și avea și unŭ nume așa de drăgălașŭ, când dórá ea era cum sĕ ḍice copilă sĕracă, că veḍĭ bine n'avea decâtŭ tată, mumă-sa, D-ḍeu s'o hodihnéscă în lăcașurile dreptilorŭ! — de multŭ tare, sĕ petrecuse de pe acésta lume rea și pĕcătósă, din ḍiua chiarŭ din care dênsa vĕḍuse pentru întâia óră lumina s. ḍile. — Ș'apoi D-ḍeu feréscă pe totŭ bunŭ creștinulŭ de ceea ce nu a apĕratŭ pe »Viorica". E reu și fără tată! — déră apoi în legea cântecului:

„Vai de fata fără mamă,
Că nimenĭ n'o bagă'n sémă,
Fără câțĭ-o întîlnescŭ,
Ii scotŭ nume șĭ-o hulescŭ".

Așa-ĭ ḍeu! De ar fi ea, nu altă fără mai dréptă, ca și cum sci că-ĭ dréptă o lumină, — și mai curată — ca și cum veḍĭ că-i curatŭ sf. sóre când resare — și totŭ ea-i cea cu nume și poreclită și gurile slabe totŭ î. mai află câte-o crâmbiță.

— Da! așa o pățise și biata „Viorică". Deși, de a-puterea fi — după cum vĕ mai spusei — era numai copilă, căḍĭ... dóră copila-i o băétă ce a împlinitŭ numai 14 anĭ, totușĭ întrégă lumea numai de dênsa sĕ isbea și numai de rĕulŭ ei nu puteau încăpea. De dênsa se poticneau toțĭ câțĭ o întêlneau în cale, dér mai cu sémă cele... fete în pĕrŭ... cum se ḍice, și cele babe din satŭ neluate în doi potorĭ și nebăgate în sémă, carĭ câtu-i draga de ḍi nu mai au altŭ ceva de lucru, fără sĕ păzéscă unghețulŭ și sĕ bîrféscă de rĕu casele creștinilorŭ.

— Vedĭ bine!... fetele din satŭ nu puteau vedé în doi ochĭ pe »Viorica«, unde era mai sdravĕnă, mai istéță, apoi și mai drăgălașă, mai chitățâ și mai frumușea decâtŭ ele. Babele însĕ nu încăpeau în satŭ de „Viorica« și o grăiau de rĕu, că vedĭ.... spusu-v'am eu, că le era croită pe acele vremurĭ gura babelorŭ de pe la sate spre hulă și ocară, ș'apoi și alta mai era pricina, de nicĭ o lécă nu le tăcea gura de pe sĕrmana copilă,

românŭ“ a ţinutŭ o petrecere de veră în 14 Iuniu a. c. designândŭ venitulŭ în favorulŭ amintitei asociaţiunĭ şi angajindu-se de a chita suprasolvirile pe calea publicităţii, ce împlinesce în următorulŭ modŭ:

In scopulŭ de susŭ în séra de petrecere şi după aceea, parte dela participanţĭ, parte dela alţĭ bine-voitorĭ au incursŭ 122 fl. 50 cr.

Din acéstă sumă subtrăgêndu se spesele 34 fl. 80 cr., venitulŭ curatŭ a fostŭ 87 fl. 70 cr., care sumă prin subcomitetŭ s'a şi transpusŭ comitetului centralŭ în Sibiiu.

Suprasolvirĭ s'au primitŭ dela următorii D-nĭ: Sabinŭ Hodoşiu, oficerŭ 1 fl., Iosifŭ Musteţiu, oficerŭ 1 fl., Traianŭ Raichiciu, oficerŭ 1 fl., Ioanŭ Horşia, parochŭ în Biia 1 fl., Ludovicŭ Csato, advocatŭ 1 fl., Dr. Al. Grama, profesorŭ 1 fl., Simberger Salamon, comerciantŭ 1 fl., Iosifŭ Ciuciu, comerciantŭ 1 fl., Samuel Stein, comerciantŭ 50 cr., Simon Mendl, proprietarŭ 3 fl., Demetriu Antonŭ, comerciantŭ în Sibiiu 3 fl., Basiliu Turcu, comerciantŭ 1 fl., Georgiu Bărbatŭ, capelanŭ 1 fl.

Primescă respectivii şi cu acéstă ocasiune mulţămita subcomitetului.

Blaşiu, în 21 Iuliu 1886.

Pentru subcomitetŭ:

Vasiliu Olteanu,
cassarulŭ despărţĕmêntului.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 28 Iuliu.—Ministru-preşedinte Tisza sosesce în 30 c. în Budapesta. După o scurtă şedere se duce, după cum spune „Ung. Post“, directŭ în tabĕra Curţii la Ischl.

AMSTERDAM, 28 Iuliu. — Luptele de baricadă de erĭ au fostŭ înscenate de socialiştĭ.

LONDRA, 28 Iuliu. — Salisbury a comunicatŭ în meetingulŭ de erĭ alŭ conservatorilorŭ, că Hartington n'a vrutŭ sĕ ia parte la formarea cabinetului tory, dér că doresce sĕ sprijinéscă politica irlandesă amesuratŭ ultimilorŭ sale (Hartington) esprimărĭ. Salisbury speră o regulare durabilă a cestiunei irlandese. Meetingulŭ hotărî sĕ se convóce câtŭ mai curêndŭ parlamentulŭ, sĕ se resolve câtŭ mai urgentŭ lucrările legislative şi apoi sĕ se amâne parlamentulŭ până la finele lui Ianuariu.

PESTA, 28 Iuliu. — Intre funcţionarulŭ de cale ferată Arpad Desewffy şi între sublocotenentulŭ de honveḑĭ Coloman Barat a fostŭ erĭ duelŭ cu pistóle. Desewffy fù împuşcatŭ în peptŭ şi rănitŭ periculosŭ.

DIVERSE.

Sĕrbătorile bairamului în Constantinopolŭ. — Salve de artileriă au anunţatŭ pe seră sfîrşitulŭ ramadanului şi începerea sĕrbătorilorŭ bairamului. Se scie că musulmanii serbéză douĕ bairamurĭ, celŭ care se numesce Aid-el-Feteur seu serbătórea încetării postului, care este miculŭ bairamŭ, şi marele bairamŭ, séu Curbam-Bairam, sĕrbătórea jertfelorŭ, care se serbéză peste şei-decĭ de ḑile. Acestŭ bairamŭ, care a fostŭ instituitŭ ca suvenire a jertfei impusă lui Abram, ţine 4 ḑile, în care toţĭ Musulmanii mai avuţĭ înjunghie câte unŭ berbecŭ din care o parte se dă sĕracilorŭ. Miculŭ bairamŭ nu ţine de câtŭ trei ḑile. Musulmanii îşĭ dau visite şi darurĭ. Sultanulŭ séu mai bine ḑisŭ Kalifulŭ, se duce dimineţa la moscheia dela Dolma-Bagcé cu mare pompă. Miniştrii mergŭ călărĭ în cortegiŭ, care înaintéză printre douĕ rêndurĭ de soldaţĭ din tóte armele, la spatele cărora se grămădesce mulţimea de lume. După ceremonia religiósă, Kalifulŭ se duce în sala cea mare de recepţiune a palatului dela Dolma Bagce, unde începe sărutarea mânei. Numai ambasadori şi personagele, carĭ se află în trecerea prin Constantinopolŭ suntŭ invitaţĭ la acéstă ceremonie. Altă dată, acéstă ceremoniă era celebrată în curtea interióră a unuia din chioscurile vechiului seraiŭ, şi nu se scie decă s'a publicatŭ vr'o dată în ḑiare motivulŭ îndestulŭ de ciudatŭ care a făcutŭ a se schimba acestŭ obiceiŭ. Era sub domnia lui Abdul Azis. La aceea epocă se împărţia unŭ mare numĕrŭ de cărţĭ de intrare în chiosculŭ vechiului serailŭ, astfelŭ că printre invitaţĭ se aflau totŭ felulŭ de ómenĭ. Se făcea pentru ei o tribună în apropiere de tronulŭ Kalifului astfelŭ că se putea observa celŭ mai micŭ amĕnuntŭ alŭ ceremoniei. Mai departe, era instalatŭ unŭ bufetŭ cu totŭ felulŭ de dulceţurĭ. Adesea însĕ ţinuta invitaţilorŭ nu era după cum trebuia sĕ fiă. Amŭ vĕḑutŭ însu-mĭ mai mulţĭ turiştĭ, în vestoane şi cu pălării de călĕtoriă pe capŭ, avêndŭ o atitudine cu totulŭ neceremoniósă. Tocmai din causa acésta, în anulŭ următorŭ, sultanulŭ poruncì ca ceremonia din chiosculŭ vechiului seraiu sĕ se facă în palatulŭ dela Dolma Bagcé.

Pictorulŭ Piloty. — Directorulŭ academiei de arte din München, Carolŭ de Piloty, a muritŭ. Piloty s'a născutŭ la 1 Octomvre 1826 în München, a fostŭ la începutŭ scolarulŭ tatălui sĕu şi dupĕ mórtea acestuia (1844) fù colaboratorŭ litograficŭ alŭ marei lucrărĭ asupra galeriei din München de Piloty şi Köhle. In anii 1850/52 zugrăvì câteva tablourĭ şi portrete, care au rĕmasŭ cam nebăgate în sémă. Numai dupăce în 1852 visità Antwerpen şi Parisulŭ şi simţise impresiunea tehnicei colorilorŭ, belgiane şi francese, apucà direcţiunea realismului coloristicŭ, căreia îi mulţămesce marele sĕu renume. Celŭ dintêiu tablou de acestŭ felŭ a fostŭ »Doica« (1853.) Peutru Maximilianeu zugrăvì elŭ în 1854 »Intemeiarea ligei catolice,“ în 1862 pentru aceiaşĭ construcţiune „Intrarea lui Gottfried de Bouillon în Ierusalimŭ. Fiindŭ numitŭ profesorŭ la academia din München, visità încă odată Parisulŭ şi se duse la Roma, ca sĕ facă studii pentru marele sĕu tablou »Nero după arderea Romei,“ care în 1861 fù terminatŭ, făcêndŭ mare sensaţiune. Piloty a formatŭ numĕroşĭ şi distinşĭ scolarĭ, ca: Makart, Lenbach, Defregger ş. a. In 1874 ajunse Piloty directorŭ alŭ academiei de arte.

Casa contesei de Miranda. — La Madridŭ nu este vorba decâtŭ de casa contesei de Miranda, Christina Nilson. Artista a voitŭ sĕ'şĭ decoreze locuinţa câtŭ se póte mai originalŭ. Sala de mâncare este tapitată cu socotelĭ de hotelurĭ. Mobilele salonului suntŭ pline de coróne, de panclicĭ, de buchete veştejite, adunate de cantatrice de pretutindenĭ pe unde a trecutŭ. Budoarulŭ este tapitatŭ cu partiţiunĭ, cuvinte şi musică, din operele cântate de dênsa. Camera de culcare este împodobită cu picturĭ suedeze. In fine, pe ḑidurile salonului de jocŭ sĕ vĕdŭ articole de ḑiare, carĭ, în tóte limbele şi pe tóte tonurile, cântă gloria artistei.

Unŭ vas-peşte. — Ḑiarulŭ »Le Voltaire“ anunţă în termenii următorĭ o nouă invenţiune: Se vorbesce fórte multŭ în lumea de marină despre unŭ nou tipŭ de vas-peşte, care are sĕ aducă o adevĕrată revoluţiune în tactica navală. Inventatorulŭ este unŭ inginerŭ francesŭ, d. Goubet. Vasul-peşte este destinatŭ a pune torpilele sub vasele inamice; dér este de o construcţiune mai puţinŭ costătóre, şi uşurinţa lui permite d'a putea sĕ fiă pusŭ pe vasŭ şi nu se aruncă pe apă decâtŭ în momentulŭ decisivŭ. Nu este trebuinţ[...] de doi ómenĭ; de unŭ ofiţerŭ şi de unŭ m[...] că acestŭ vasŭ este celŭ mai îngrozitorŭ [...] de distrugere, ce s'a putută inventa până acum.

***

Unŭ casŭ de facere rarŭ. — »Liberalulŭ« [...] Iaşĭ spune, că o femee, cuprinsă de durerile facerii, fù adusă din Paşcanĭ la Orfanotrofiă în nóptea de 10 spre 11 l. c. şi mediculŭ de serviciu, vĕḑêndŭ gravitatea casului, invità pe d-nii doctorĭ Sculy şi Zamfirescu în consultare, ér aceştia invitară şi pe tînĕrulŭ doctorŭ Bogdanŭ pentru a profita şi elŭ de raritatea casului. In adevĕrŭ casulŭ acesta era pe câtŭ de greu, pe atâtŭ şi de rarŭ; femeea era în a opta lună, ér copilulŭ mortŭ şi intratŭ deja în putrefacţiune. Naşterea nu se putea efectua din causa a douĕ inele gróse de cicatricĭ vechĭ, provenite în urma unorŭ rănĭ anterióre sarcinii şi care de-abia permiteau introducerea unei sonde subţirĭ. Doctorulŭ Sculy, cunoscutŭ prin abilitatea sa, a operatŭ inelele şi lărgitŭ canalulŭ aprópe în modŭ naturalŭ, ér d-rulŭ Zamfirescu ca mamosŭ, a estrasŭ copilulŭ cu forceps, în unŭ modŭ perfectŭ de bine, ajutaţĭ în aceste operaţiunĭ de d. Bogdanŭ şi d. Negură, mediculŭ institutului. Femeea astăḑĭ este scăpată din orĭ şi ce periculŭ, mulţumită abilităţii acestorŭ medicĭ, cum şi bunei-voinţe şi desinteresărĭ, ce d-lorŭ au pus'o în căutarea lorŭ, ceea ce le face onóre.

***

Un suvenirŭ. — Pavelŭ: „Ce inelŭ frumosŭ ai, Stane, de unde l'aĭ căpĕtatŭ?“ Stanŭ: »Astŭ inelŭ e unŭ suvenirŭ; scii că Nicu a fostŭ luatŭ la oştire, atuncĭ i-amŭ furatŭ inelulŭ ca sĕ'şĭ aducă aminte de mine.“

Serată artistică. — Joi în 29 Iuliu n. distinsulŭ membru alŭ operei r. u. din Pesta, Odry Lehel, va da o serată artistică de petrecere, în sala Hotelului Nr. 1, cu concursulŭ d-lui Solymosi Elek, membru alŭ teatrului poporalŭ din Pesta, cu soţia. Programulŭ: 1 „Ouverture,“ esecutată de d-lŭ Iaschik; 2. „Călĕtoriă la cele trei stele,“ Cocqleine, scenă comică solo, esecutată de Solymosi Elek, comicŭ alŭ teatrului poporalŭ pestanŭ: 3. „Cântecŭ de bĕutură“ din opera „Hamlet,“ de Ambroise Thomas, cântatŭ de Odry Lehel, baritonistŭ alŭ operei r. u.; 4. „Valsulŭ Melania“ din opera „Rĕsboiulŭ Veselŭ,“ de Strauss, cântatŭ de Solymosi Elek; 5. „Cântece poporale unguresci,“ cântate de d-na Solymosy; 6. „Cântecŭ de despărţire“ din opera „Cornistulŭ din Saeckingen,“ de Nessler, cântatŭ de Solymosi E.; 7. „Valsulŭ Corneville,“ cântatŭ de Solymosi E.; 8. „Cântece poporale unguresci,“ cântate de d-na Solymosi; 9. „Baladă,“ de Eugen Hubay, cântată de Odry Lehel; 10. „Sĕ rîdem,“ cuplet, cântatŭ de Solymosi E. Preţurile: cercle 1 fl. 50 cr. scaune 1 fl. parterre şi galeriă 50 cr. Bilete sĕ găsescŭ în librăria H. Zeidner şi séra la casă. Inceputulŭ la 8 óre séra.

Rectificare. In numĕrulŭ 155 alŭ fóiei nóstre, pag. 3, şirulŭ 5 de josŭ în susŭ de pe colóna 1, în locŭ de ce s'a scrisŭ, sĕ se cetéscă: *în alte scolĭ neromâne din capitală.*

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

---

că sci vorba celuia: »Totŭ omulŭ şĭ-ar trage focŭ la óla lui«. Aşa era şi cu ele, fiesce-care mai avea pe acasă câte-o fetă orĭ nepoţică, care numai nu putea răbda sĕ védă cum feciorii din satŭ în punerea capului umblă după dragostea »Vioricei“ ér pe ele nicĭ „Hantătarŭ“ nu le întreba de ce împletescŭ códă albă.

— Aşa-i ḑĕu! Viorica era copilă sĕracă, fără mamă şi trăia în casă ea singură şi cu tatălŭ ei moşŭ „Vulturŭ«, că-ḑŭ aşa-i era numele tatălui »Vioricii«. Fraţĭ n'avea, surorĭ nicĭ de pomelnicŭ, ea era deră şi mare şi mică la casă şi purta tótă rênduiala casei.

— Ce n'arŭ fi datŭ ea sîrmana de dênsa, sĕ fi putută ave vre-o móşă câtŭ de bĕtrână şi ciudată p'ingă a ei casă, numai sĕ fi sciutŭ că nu-i singură şi sĕ fi avutŭ la vreme de lipsă de cine întreba una şi alta şi sĕ fi fostŭ cine se o povăţuiéscă în ale gospodăriei casii, — că Dómne! multe dér multe mai trebuescŭ şi la o casă de ómenĭ de omeniă, — ş'apoi sci... omulŭ gândesce.... deră o copilă totŭ nu i ea ca o femeă bĕtrână, care a trecutŭ p'in multe, a păţitŭ multe, a şi veḑutŭ multe şi orĭ cum o avutŭ şi vreme când sĕ înveţe.

— D'apoi ce sĕ şi scimŭ ḑice: décă n'a avutŭ pe nime, dintr'unŭ lemnŭ încă nu şĭ-o potutŭ face ajutorŭ! — Bag'sémă aşa i-o fostŭ rênduitŭ dela D-ḑeu, că singură sĕ nĕcăjéscă — ş'apoi ce Dumneḑeu rênduesce, omulŭ n'are putere sĕ strice! —

— Singură cum era, »Viorica,“ dênsa cu mâna ei îşĭ lucra tóte trebile — lucrurile — de p'ingă casă. Ea cosea, ea torcea, ea-şĭ pornea teara, ea făcea de mâncare şi tatăs'o era tare îndestulitŭ cu dênsa.

— Ş'apoi cum şi sĕ nu fi fostŭ îndestulitŭ?! Când dóră..... mâncăruşă bună avea, ce'mbrăca avea, nespălatŭ nu umbla. — Apoi ce-i mai trebuia?

— Elŭ îşĭ păzea lucrurile lui de pe afară, boii şi carulŭ, plugulŭ şi grapa, ér „Viorica“ a-le ei de p'îngă casă şi tóte mergeau bine ca de pe scrisóre, şi casa totdeuna era în tignă şi pace, éră ei îndestuliţĭ — că veḑĭ unde-i pace şi bună înţelegere în casă şi harulŭ lui D-ḑeu e acolo.

— Ba moşŭ „Vulturŭ“ unde vedea pe Viorica aşa de bărbată, vrednică şi lucrătóre, cu unŭ legănatŭ cuvêntŭ nu o-ar fi supĕratŭ, fără o iubea ca lumina ochilorŭ şi-i umbla după pĕrŭ şĭ-o purta ca pe pălmĭ. —

Ba îi cumpăra câte scumpii de tóte, galbenĭ şi tăleraşĭ pe peptŭ şi încă totŭ de cei marĭ împĕrătescĭ şi cu cruce. Ba! îi făcea felŭ de felŭ de tóte scumpe şi ţĭ-o purta îmbrăcată ca pe o cocónă din oraşŭ.

— Ş'apoi, cei mai multŭ, — tatăs'o nu odată sĕ legase pe ce stă sórele înaintea »Vioricii“ — şi veḑĭ bine totŭ numai de dragostea ei — că până i o veni vremea de se va îndura dragulŭ D-ḑeu sĕ-i trimită şi ei noroculŭ celŭ bunŭ, şi până când o mai vedé p'ingă dînsulŭ, spine'n casă şi ghimpe'n înimă nu i o băga, nu s'o însura.

— Că veḑĭ, ḑicea şi moşŭ »Vulturŭ« ca unŭ omŭ de ḑile şi păţitŭ în lume: „Că ḑeu în ḑiua de astăḑĭ lumea-i tare rea şi mai alesŭ ómenii din ea, şi veḑĭ... în multe locurĭ copiii cu tată bunŭ şi mamă dulce nu se potŭ nărăvi, d'apoi cu o străină, cu o mamă maşteră, care bunu-i D-ḑeu dér tare arareorĭ se nimeresce şi încă abia dintr'o sută una, ca sĕ poţĭ ḑice că-i de ceva Dómne-ajută şi cu sufletŭ şi inimă cătră copiii rĕmaşĭ sĕracĭ“...

Deră apoi vorba ceea... bine a ḑisŭ cine a ḑisŭ: »Că gura ḑice, gura minte, omulŭ totŭ omŭ de omeniă rĕmâne.« Elŭ face, elŭ desface, elŭ cântă, elŭ descântă şi nu se ostóe până ce nu s'a treḑitŭ cu capu 'n laţŭ. Aşă-i firea omenéscă şi ce sĕ-i facĭ!..

Colea într'o bună seră, pe când „Viorica“ şi cu tatălŭ sĕu şedeau pe vetră la zarea focului şi se sfătuiau între dênşii de cele de-a valurilorŭ lumii şi a gospodăriei casei. Ca din prisne*) seninŭ, ce-i plesnesce prin capŭ lui moşŭ „Vulturŭ“, ce nu-i plesnesce?! Ce sucă-i vine, ce nu-i vine?! destulŭ şi bugătŭ**) că... încâtŭ ai bate în pălmĭ, era şi îmbrăcatŭ şi eşitŭ pe uşa tinḑii afară, ş'apoi gândeai că nu-i alta fără Dómne feresce! nu-i cu lucru curatŭ, aşa ţĭ-o luà la piciorŭ şi nicĭ una nicĭ douĕ fără aţă ţĭ-o ţinu până la cotitura drumului din capulŭ satului şi fără de a mai bate la feréstră sĕ şi băgà în casa vĕduvei celei cu douĕ fete marĭ.

Ce făcu acolo, ce nu făcu?... nimenĭ pe sfânta lume nu sciea sĕ 'ţĭ spună, destulŭ că a doua ḑi prin satŭ nu se mai grăia de altceva, fără de măritişulŭ vĕduvei celei cu douĕ fete marĭ din capulŭ satului, după moşŭ »Vulturŭ«, tata »Vioricii«. Ş'apoi sĕ te ferescă bunulŭ D-ḑeu numai de vorba satului sĕ nu ajungĭ, că-ḑŭ... scornescuţĭ câte cu sémă şi fără sémă, cu cale şi fără cale de ḑeu... nu cu una cu douĕ te poţĭ îndrepta şi limpeḑi.—Tocmai aşa era şi cu moşŭ „Vulturŭ“.

(Va urma.)

*) Chiarŭ.
**) Destulŭ.

...rsulŭ la bursa de Viena

din 26 Iulie st. n. 1886

...ă 4%	106 95
...ntiă 5%	94 85
...ulŭ căilorŭ ferate ...are	154.60
...mortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	101.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	128 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	120 —
Bonurĭ rurale ungare	105.20
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.10
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	105.20
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.10
Bonurĭ rurale transilvane	105 20
Bonurĭ croato-slavone	105.26
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	123.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	126.—
Renta de hârtiă austriacă	85.25
Renta de arg. austr.	86 10
Renta de aurŭ austr.	120 40
Losurile din 1860	142 20
Acţiunile băncei austro-ungare	873 —
Act. băncei de creditŭ ung.	288.—
Act. băncei de creditŭ austr.	280 70
Argintulŭ —. — Galbinĭ împărătescĭ	5.92
Napoleon-d'orĭ	10.—
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.85
Londra 10 Livres sterlinge	126.—

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 12 Iulie st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	93—	93½
Renta rom. amort. (5%)	97¼	97¾
» convert. (6%)	87¾	88¼
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	32—	33—
Credit fonc. rural (7%)	102½	103—
» „ „ (5%)	86¼	86—
» » urban (7%)	99¼	99½
» » » (6%)	91—	91½
» » » (5%)	81¼	82½
Banca naţională a României 500 Lei	1000	1010
Ac. de asig. Dacia-Rom.	255	260
« » » Naţională	210	215
Aurŭ contra bilete de bancă	14.¾	15.00
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.02½	2.03

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 27 Iulie st. n. 1886

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.63	8.64
Argint românesc	8.55	8.60
Napoleon-d'orĭ	9.97	10.—
Lire turcescĭ	11.27	11.30
Imperialĭ	10.26	10.29
Galbenĭ	5.88	5.92
Scrisurile fonc. »Albina»	100.—	101.—
Ruble Rusescĭ	122.—	123.—
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Nr. 600.
1886.

Concursŭ.

La scólele reuniunei fostilorŭ grăniţerĭ din regimentulŭ I românŭ suntŭ de ocupatŭ pe calea concursului următórele staţiunĭ învĕţătorescĭ:

1) Postulŭ de învĕţătorŭ dirigente la scóla din Cugierŭ, comitatulŭ Huniădórei, cu salarŭ anualŭ de 300 fl. v. a. din fondulŭ centralŭ, apoi cuartirŭ şi lemne de focŭ.

2) Totŭ la scóla din Cugierŭ, postulŭ de învĕţătorŭ adjunctŭ, cu salarŭ de 180 fl. precum şi relutŭ de locuinţă, eventualŭ cuartirŭ naturalŭ şi lemne de focŭ după trebuinţă.

3) Postulŭ de învĕţătorŭ secundarŭ la scóla din Mărgineni, comitatulŭ Făgăraşului, cu emolumentele: 180 fl. salarŭ, cuartirŭ şi lemne de focŭ. In fine:

4) Postulŭ de învĕţătorŭ adjunctŭ la scóla din Tohanulŭ vechiŭ, comitatulŭ Făgăraşului, pe lângă salarŭ de 150 fl. locuinţă în edificiulŭ celŭ nou alŭ scólei şi lemne de focŭ.

Reflectanţii la aceste posturĭ au sĕ-şĭ substérnă suplicele instruite cu diplome de cualificaţiune atâtŭ din studiele pedagogice câtŭ şi din limba maghiară şi eventualŭ cu alte documente legalĭ, celŭ multŭ până în **15 Augustŭ** a. c. st. n. la:

Comitetulŭ administratorŭ de fondulŭ scolasticŭ alŭ fostilorŭ grăniţerĭ din regim. I. rom. în Sibiiŭ.

1—3

Nr. 6450
1886.

Concursŭ.

Pentru ocuparea unui postŭ de practicantŭ la administraţiunea din comitatulŭ Braşovului, pe lângă salarŭ anualŭ de 300 fl. şi alţĭ 60 fl. banĭ de cuartirŭ, sĕ publică prin acésta concursŭ. Doritorii de a concurge la acestŭ postŭ suntŭ provocaţĭ, ca până în 15 Augustŭ a. c. sĕ-şĭ trimită concursele lorŭ la subscrisulŭ, împreună cu recerinţele prescrise prin articlulŭ de lege I. din 1883.

Craşovŭ 26 Iuliu 1886.

Iuliu Roll,
vice-comite şi consiliarŭ reg.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS"*

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.50	7.45	—
Predealŭ	—	9.32	12.50	—
	—		1.09	—
Timişŭ	—	9.56	1.40	—
Braşovŭ	—	10 20	2.27	—
	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra	10.29	—	8.01	—
	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa micĭ	12.12	—	10.02 10.30	—
Micăsasa	12.56	—	10.50	—
Blaşiu	1.30	—	11.29	—
Crăciunelŭ	1.45	—	11.47	—
Teiuşŭ	2.11	—	11.35	—
Aiudŭ	2.55	—	1 04	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	1.30	—
Uióra	3.24	—	1.39	—
Cucerdea	3.31	—	2 07	—
Ghirisŭ	4.09	—	3 08	—
Apahida	5.36	—	5.08	—
Cluşiu	5.56	—	5 35	—
	6.16	—	—	8.00
Nedeşdu	6.37	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.53	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.08	—	—	9.34
Stana	7.34	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.55	—	—	11.04
Ciucia	8.35	—	—	12 17
Bucia	8.53	—	—	12.47
Bratca	9.12	—	—	1.21
Rév	9.31	—	—	2.05
Mezö-Telegd	10 06	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.25	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.35	—	—	3.55
Oradia-mare	10.41	—	—	4.06
	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	1.45	—
Szolnok	2.58	—	5.34	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena	—	—	10.50	—
	3.00	8.50	6.05	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu	10.01	10.28	5.05	6.43	—
	10 26	—	—	7.03	—
Apahida	10.52	—	—	7.26	—
Ghiriş	12.37	—	—	8.51	—
Cucerdea	1.36	—	—	9.31	—
	1.48	—	—	9.43	—
Uióra	1.57	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	2.06	—	—	9.58	—
Aiudŭ	2.46	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	3.01	—	—	10.44	—
Crăciunelŭ	3.45	—	—	11.28	—
Blaşŭ	4.06	—	—	11.44	—
Micăsasa	4.45	—	—	12.18	—
Copşa mic	5.05	—	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ	1.09	—	—	7.14	1.09
	1.55	5.45	—	—	1.50
Timişŭ	2.53	6.22	—	—	2.48
Predealŭ	3.28	6.47	—	—	3.23
	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	9.35	11.45	—	—	9.40

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	—	4 53
	3.16	—	5.10
Budapesta	6.50	—	8.16
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	—	—
Budapesta	8.05	—	8.00
Szolnok	11.02	—	11.40
	11.12	—	12.00
Aradŭ	3.37	—	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.34	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	—	8.18
Aradulŭ nou	6.23	—	8.32
Németh-Ságh	6.48	—	8.51
Vinga	7.19	—	9.07
Orczifalva	7.38	—	9.20
Merczifalva	7.56	—	9.32
Timişóra	8.42	—	10.09

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	—	11.50	2.23
Streiu	—	12.27	3.00
Haţegŭ	—	1.19	3.49
Pui	—	2.10	4.40
Crivadia	—	2.57	5.28
Baniţa	—	3.35	6.07
Petroşenĭ	—	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.02	—	5.00
Merczifalva	6.40	—	5.50
Orczifalva	6.52	—	6.07
Vinga	—	—	6.32
Németh-Ságh	—	—	6.53
Aradulŭ nou	—	—	7.24
Aradŭ	—	—	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	—
Baniţa	7.27	10.14	—
Crivadia	8.06	10.54	—
Pui	8.50	11.37	—
Haţegŭ	9.31	12.17	—
Streiu	10.16	12.58	—
Simeria	10.53	1.35	—

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.